

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง การจัดการผังรายการของสถานีวิทยุสถาบัน เป็นการศึกษาในแบบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับทฤษฎี ผนวกกับการสัมภาษณ์ เพื่อทราบถึงปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการวิทยุสถาบัน และสถานีวิทยุอื่น ๆ ต่อไป

แหล่งข้อมูล

ข้อมูลต่างๆที่ได้มานั้น มาจาก 3 แหล่งด้วยกัน

1. ข้อมูลเอกสาร ซึ่งมีทั้งเอกสารทางราชการ เอกสารหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการซื้อเวลาออกอากาศของสถานี
 - 1.1 สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 - หนังสือประมวลระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ประกาศ สถานีวิทยุ ม.ก. กุมภาพันธ์ 2540
 - หนังสือ สถานีวิทยุ ม.ก. ครบรอบ 30 ปี
 - ผังรายการ ประจำปี 2551
 - 1.2 สถานีวิทยุกระจายเสียง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 - ประวัติและวัตถุประสงค์ของสถานี
 - ข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยสถานีวิทยุ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2521 (สำเนา)
 - การจำแนกสัดส่วนรายการสถานีวิทยุกระจายเสียง
 - ผังรายการ ประจำปี 2551
 - 1.3 กฎหมาย พระราชบัญญัติ และระเบียบต่างๆ ของพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงที่ทุกสถานีต้องปฏิบัติตาม
2. แหล่งข้อมูลที่เป็นการบันทึกเสียง ได้แก่
 - 2.1 การบันทึกเสียงรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตั้งแต่วันจันทร์ที่ 8- วันอาทิตย์ที่ 14 กันยายน 2551

2.2 การบันทึกเสียงรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ตั้งแต่วันจันทร์ที่ 8- วันศุกร์ที่ 12 กันยายน 2551

(สถานีวิทยุกระจายเสียง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ออกอากาศในวันธรรมดา
ตั้งแต่วันจันทร์-ศุกร์ ยกเว้นเสาร์อาทิตย์ ในแต่ละวันจะออกอากาศตั้งแต่เวลา
13.00 น.-21.00 น.)

3. แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มด้วยกัน คือกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่
เกี่ยวข้องกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง กลุ่มผู้ผลิตรายการจากภายนอก

3.1 ผู้วิจัยได้ติดต่อสัมภาษณ์กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดรายการ
วิทยุกระจายเสียง ซึ่งเป็นพนักงานของแต่ละสถานี ดังต่อไปนี้

สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ผศ. อนุพร สุวรรณวาทกิจ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียง
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นาง อินทิรา อาดศิริ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายสร้างสรรค์รายการ สถานี
วิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน

- น.ส.บุญทริกา ไตรโกมุท ตำแหน่งนักวิชาการ สถานีวิทยุ กระจายเสียง
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน

สถานีวิทยุกระจายเสียง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- ผศ.วันชัย ธนะวังน้อย หัวหน้า สถานีวิทยุกระจายเสียง
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- รศ.ดวงทิพย์ วรพันธุ์ อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยุ คณะวารสารศาสตร์และ
สื่อสารมวลชน และกรรมการผู้บริหารสถานีวิทยุธรรมศาสตร์

- นางปทุมมาศ เพื่องการรบ หัวหน้างานเทคโนโลยีและสารสนเทศศึกษา ระดับ 8
ประจำสถานีวิทยุธรรมศาสตร์

- น.ส. ทิพนัญฐา มาลา นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะวารสารศาสตร์และ
สื่อสารมวลชน ภาควิชาวิทยุและโทรทัศน์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3.2 กลุ่มผู้ผลิตรายการจากภายนอก ซึ่งไม่ได้เป็นพนักงานของสถานีวิทยุสถาบันนั้นๆ แต่ใช้เวลาในการจัดรายการ หรือเป็นอาจารย์จากคณะต่างๆที่สถานีได้เชิญให้มาจัดรายการ

สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- นางวัชรีย์ สุขศรี ฝ่ายประสานงานทั่วไป ของเสถียรธรรมสถาน หน่วยงานที่ขอซื้อเวลาจากสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อจัดรายการ "สาวิกา" ออกอากาศทุกวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 9.00 – 9.55 น.

สถานีวิทยุกระจายเสียง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- อาจารย์วิษณุ เอมประณีตร ผู้จัดการทั่วไป พิพิธภัณฑน์หุ่นขี้ผึ้งไทย ผู้ดำเนินรายการสโมสรวัฒนธรรม ออกอากาศทุกคืนวันอังคาร เวลา 20.00 น.– 20.30 น.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาวิจัย ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ลักษณะ คือ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสาร โดยใช้วิธีโทรศัพท์ไปติดต่อยังสถานีวิทยุสถาบันทั้ง 2 แห่ง แจ้งความประสงค์ว่า ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสถานี เพื่อนำมาใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โดยผู้วิจัยเคยทำงานเป็นประชาสัมพันธ์และผู้สื่อข่าวอยู่ที่สถานีวิทยุจุฬาฯ ตั้งแต่เดือน พ.ค. 49 – พ.ย. 50 ซึ่งระหว่างปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าว มีโอกาสได้ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับเครือข่ายสถานีวิทยุสถาบันอื่นๆ เพื่อจัดทำรันดาวน์ (run down) ในรายการ "เครือข่ายสายตรงวิทยุสถาบัน" ดังนั้นจึงมีความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุสถาบันอื่นๆพอสมควร ซึ่งในการขอข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ นางดาริน กำเนิดรัตน์ หัวหน้างานข่าวของสถานีวิทยุ จุฬาฯ ซึ่งเป็นอดีตผู้บังคับบัญชาของผู้วิจัย และเป็นผู้ริเริ่มรูปแบบรายการเครือข่ายสายตรงวิทยุสถาบันในปัจจุบัน ได้เป็นผู้แนะนำผู้วิจัยให้แก่เจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และสถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งได้รับการอนุเคราะห์ช่วยเหลือในด้านเอกสารเป็นอย่างดี โดยส่วนใหญ่เป็นเอกสารราชการที่เป็นของสถานีวิทยุต่างๆ เช่น ของสถานีวิทยุ ม.ก. จะเป็นหนังสือประมวลระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ประกาศ สถานีวิทยุ ม.ก. กุมภาพันธ์ 2540 หนังสือสถานีวิทยุ ม.ก. ครบรอบ 30 ปี ฝ่ายรายการ ประจำปี 2551 ของสถานีวิทยุ ม.ธ. จะเป็น เอกสารข้อบังคับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าด้วยสถานีวิทยุ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2521 การจำแนกสัดส่วนรายการสถานีวิทยุกระจายเสียง และผังรายการ ประจำปี 2551 ส่วนเอกสารด้านประวัติ และบทความสัมภาษณ์ของบุคลากรแต่ละสถานี ได้รับความอนุเคราะห์แนะนำจากบรรณารักษ์ห้องสมุดปริทัศน์ พนมยงค์ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) และสำนักหอสมุดกลาง (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) นอกจากนี้ บุคลากรของแต่ละสถานี ยังให้คำแนะนำเพิ่มเติมเรื่องเอกสาร และช่วยค้นเอกสารที่เคยเก็บไว้มาให้ดูเป็นตัวอย่าง ร่างสถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือเอกสารเกี่ยวกับเป้าหมายทางด้านเทคโนโลยีของสถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นต้น

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการบันทึกเสียงรายการของสถานีวิทยุสถาบันการศึกษา ทั้ง 2 แห่ง โดยแต่ละสถานี จะเริ่มบันทึกเสียงตั้งแต่เริ่มเปิดสถานี ไปจนถึงปิดสถานี เป็นเวลาทั้งสิ้น 1 สัปดาห์ ดังรายละเอียดข้างต้น โดยผู้วิจัยใช้เครื่องบันทึกเสียง mp3 และเก็บไฟล์เสียงลงในคอมพิวเตอร์ แยกไฟล์เป็นของแต่ละสถานี และแต่ละวัน และเนื่องจากการบันทึกเสียงรายการของสถานีวิทยุ ม.ก. ต้องบันทึกต่อเนื่อง 24 ชั่วโมง (สถานีวิทยุ ม.ก. ออกอากาศตลอด 24 ชั่วโมง) จึงต้องมีเครื่องบันทึกเสียง 2 เครื่อง เพื่อสลับกันอัดเสียง และโหลดไฟล์เสียงลงคอมพิวเตอร์ ซึ่งการบันทึกเสียงแต่ละครั้ง ใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 8 ชั่วโมง จึงใช้เวลาโหลดพอสมควร โดยรวมแล้วผู้วิจัยใช้เวลาในการเตรียมการบันทึกเสียง แยกประเภทข้อมูล และนำมาฟังเพื่อศึกษารูปแบบรายการและเนื้อหารายการ ประมาณ 1 เดือนครึ่ง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เมื่อการวิเคราะห์รายการ มีจุดที่สงสัย ผู้วิจัยจะขออนุญาตทำการสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคลดังที่กล่าวข้างต้น ซึ่งคัดสรรแล้วว่า เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จะเป็นการซักถามเฉพาะเจาะจงในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึก ละเอียด ถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างแน่นอน (Unstructured Interview) เป็นวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีคำตอบที่เขียนไว้ตายตัว เป็นการซักถามไปตามเนื้อเรื่องที่คุณสัมภาษณ์วางแผนไว้ล่วงหน้าว่าจะถามเรื่องอะไร ถ้าสิ่งที่ต้องการทราบยังไม่ชัดเจน ก็จะตั้งคำถามต่อไป เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ชัดเจนมากขึ้น ผสานกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ซึ่งการสัมภาษณ์จะมีทั้งทางโทรศัพท์ และสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว แล้วแต่ว่าผู้ให้สัมภาษณ์จะสะดวกในการนัดหมายทางไหน มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1 กลุ่มผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง ซึ่งเป็นพนักงานของแต่ละสถานี ผู้วิจัยได้เริ่มติดต่อบุคลากรของสถานีวิทยุ ม.ก. ก่อน ดังนี้

(1) ผศ.อนุพร สุวรรณวาทกสิกิจ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นบุตรของ ผศ.พร สุวรรณวาทกสิกิจ และหลานของหลวงสุวรรณวาทกสิกิจ ผู้ริเริ่มก่อตั้งสถานีวิทยุ ม.ก. จึงมีความผูกพันและเห็นการดำเนินงานของสถานีวิทยุ

ม.ก. มาตั้งแต่แรกเริ่ม ผศ.อนุพร จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปี พ.ศ. 2519 และจบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในปี พ.ศ. 2531 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานีวิทยุ ม.ก. และผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการดูแลให้สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดำเนินงานตามพันธกิจและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และเป็นผู้ร่วมพิจารณาการบรรจุ เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกรายการ โดยสาขาที่ชำนาญการเป็นพิเศษคือ Cert.Educational Television Programme Production และ Cert.Audio Broadcasting Engineering จาก การอบรมที่สถานี NHK ประเทศญี่ปุ่น

ผศ. อนุพรนั้น แม้จะต้องเดินทางไปต่างประเทศและต่างจังหวัดบ่อยครั้ง แต่พยายามตอบรับการนัดหมายพูดคุย และเอื้อเพื่อให้ข้อมูลเป็นอย่างดี โดยแนวคำถาม ที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ คือ

1. ลักษณะการบริหารงานของสถานีวิทยุ ม.ก. เป็นอย่างไร
2. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือก จัดสรรบุคลากร สำหรับฝ่ายรายการ มีอะไรบ้าง
3. นโยบายด้านการจัดการผังรายการของสถานีเป็นอย่างไร มีแผนดำเนินงานอย่างไรบ้าง
4. รูปแบบการจัดผังรายการของสถานีเป็นอย่างไร เพื่อกลุ่มเป้าหมายใดบ้าง
5. ใช้เกณฑ์อะไรในการเลือกบรรจุรายการลงในผัง
6. แหล่งที่มาของรายการที่ออกอากาศมาจากแหล่งใดบ้าง
7. มีการวิจัยผู้ฟังหรือไม่ อย่างไร
8. มีการจัดสรรงบประมาณ และแบ่งสัดส่วนแต่ละรายการในผังอย่างไร
9. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการผังรายการ มีอะไรบ้าง
10. ปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการจัดผังรายการสถานีวิทยุ ม.ก.
11. มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับใดบ้าง ที่ควบคุมการทำงานของสถานี

(2) นางอินทิรา อาดศิริ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายสร้างสรรค์รายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน จบปริญญาตรี จากวิทยาลัยราชภัฏจันทร์เกษม และเริ่มเข้าทำงานที่สถานีวิทยุ ม.ก. (ส่วนกลาง) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 ตำแหน่งแรกที่ทำคือนักวิชาการ มีหน้าที่ดูแลการจัดผังรายการ และเป็นผู้ดำเนินรายการของสถานีด้วย จากนั้นเลื่อนตำแหน่งเป็นหัวหน้าฝ่ายรายการ และดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายสร้างสรรค์รายการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ที่ผ่านมา คุณอินทิราถือเป็น Key Informant ที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดผังรายการ ทั้งการร่วมวางนโยบาย คัดเลือกรายการ บรรจุรายการ ติดตามและดูแล

ลูกค้าและผู้อุปถัมภ์ที่มาเช่าซื้อเวลา มาตั้งแต่เริ่มทำงาน จึงมีความเข้าใจผังรายการ และธรรมชาติของสถานีวิทยุ ม.ก. เป็นอย่างดี ผู้วิจัย ได้ติดต่อขอสัมภาษณ์คุณอินทรา เพื่อขอข้อมูล 4 ครั้ง ทั้งการไปพบที่สถานี และสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ซึ่งคุณอินทรา ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งแนะนำเอกสารเป็นอย่างดี โดยแนวคำถามที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ จะคล้ายคลึงกับแนวคำถามของ ผศ. อนุพร แต่ผู้วิจัยจะเพิ่มเติมในประเด็นขั้นตอนการปฏิบัติงานวางผังรายการ และข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้ามากขึ้น คำถามเพิ่มเติมที่ถามคุณอินทรา มีดังนี้

1. ขั้นตอนการจัดวางผังรายการมีอะไรบ้าง บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีใครบ้าง
2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดผังรายการมีอะไรบ้าง และมีการแก้ปัญหาอย่างไร
3. มีเกณฑ์ในการคัดเลือกลูกค้า หรือผู้อุปถัมภ์รายการอย่างไรบ้าง
4. ใช้เกณฑ์อะไรในการคัดเลือกรายการ และบรรจุรายการ

(3) น.ส. บุณทริกา ไตรโกมุท ตำแหน่งนักวิชาการ สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการผลิตรายการ ผลิตข่าว สัมภาษณ์ วิเคราะห์ ประเมินผลความคิดเห็นของผู้ฟังและผู้ดำเนินรายการ เก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารเอกสารความรู้ต่างๆ เพื่อการประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจและเสนอภาพลักษณ์อันดีสู่สาธารณชน และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้วิธีโทรศัพท์สัมภาษณ์ โดยใช้แนวคำถามเกี่ยวกับลักษณะการจัดผังรายการของวิทยุ ม.ก. รวมถึงปัจจัยกำหนดต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการผังรายการ

สำหรับบุคลากรของสถานีวิทยุ ม.ธ. ผู้วิจัยได้ติดต่อสัมภาษณ์ในเวลาไล่เลี่ยกับบุคลากรของสถานีวิทยุ ม.ก. เพื่อนัดหมายเบื้องต้นก่อน เนื่องจากสถานีวิทยุ ม.ธ. มีบุคลากรน้อย และมีหน้าที่รับผิดชอบค่อนข้างมากในวันหนึ่งๆ การเข้าไปขอสัมภาษณ์ซึ่งใช้เวลาแต่ละครั้ง ไม่ต่ำกว่า 1 ชั่วโมงนั้น เป็นเรื่องที่ต้องพยายามจัดสรรเวลา และต้องยืดหยุ่นในเรื่องสถานที่ เช่น บางครั้งผู้ให้ข้อมูลอาจจะสะดวกให้สัมภาษณ์ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ หรือบางครั้งอาจจะสะดวกที่ศูนย์รังสิต (เนื่องจากสถานีวิทยุ ม.ธ. จะย้ายสำนักงานจากท่าพระจันทร์ ไปรังสิต ภายในเดือนพฤษภาคม 2552 นี้) แต่บุคลากรของสถานีวิทยุ ม.ธ. ทุกคนให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยอย่างดี พยายามจัดสรรเวลาพูดคุย และค้นหาเอกสารที่จำเป็นในการอ้างอิงให้ มีรายละเอียดเกี่ยวผู้ให้สัมภาษณ์และแนวคำถาม ดังต่อไปนี้

(4) ผศ. วันชัย ธนะวังน้อย หัวหน้าสถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จบการศึกษาระดับปริญญาโท จากคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีหน้าที่รับผิดชอบคล้ายคลึงกับ ผศ. อนุพร สุวรรณวาจกกสิกิจ คือดูแลให้สถานี

วิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดำเนินงานตามพันธกิจและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และเป็นผู้ร่วมพิจารณาการบรรจุ เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกรายการ โดยใช้แนวคำถามสัมภาษณ์ เหมือนกับที่ถาม ผศ.อนุพร

(5) รศ. ดวงทิพย์ วรพันธุ์ อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยุ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน และกรรมการผู้บริหารสถานีวิทยุธรรมศาสตร์ ผู้วิจัยได้ติดต่อขอสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ โดยขอข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานีวิทยุ ม.ธ. และความเห็นเกี่ยวกับสถานีวิทยุ ม.ธ. การวางแผนรายการ ปัญหา และสิ่งที่อยากเพิ่มเติมแก้ไข ในฐานะที่เป็นกรรมการผู้บริหารสถานีวิทยุธรรมศาสตร์

(6) นางปทุมมาศ เพื่องการรบ หัวหน้างานเทคโนโลยีและโสตทัศนศึกษา ระดับ 8 ประจำสถานีวิทยุธรรมศาสตร์ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเริ่มทำงานที่สถานีวิทยุ ม.ธ. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 ด้วยตำแหน่งนักวิชาการโสตทัศนศึกษา จนปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้างานเทคโนโลยีและโสตทัศนศึกษา ระดับ 8 ทำหน้าที่จัดรายการ และดูแลการวางแผนรายการ ผลิตรายการ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับพัฒนาการผังรายการของสถานีวิทยุธรรมศาสตร์ การจัดวางแผน และอุปสรรคในการดำเนินงาน จากแง่มุมของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งผู้วิจัยใช้แนวคำถามคล้ายคลึงกับที่ถามนางอินทิรา ศรีอาด ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายสร้างสรรค์รายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน

(7) น.ส. ทิพนัญฐา มาลา กำลังศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ภาควิชาวิทยุและโทรทัศน์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำหรับ น.ส. ทิพนัญฐา ไม่ได้เป็นบุคลากรของสถานีวิทยุ ม.ธ. แต่เป็นผู้ให้ข้อมูล ในฐานะนิสิตที่ต้องฝึกปฏิบัติจัดรายการกับสถานีวิทยุ ม.ธ. นั่นคือ เป็นผู้ได้รับผลโดยตรง จากจุดประสงค์ของสถานีวิทยุ ม.ธ. ที่ตั้งไว้ว่า เป็นที่ฝึกปฏิบัติจัดรายการกระจายเสียงของนักศึกษา โดยผู้วิจัยได้เตรียมคำถามเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน วิธีการมาฝึกปฏิบัติที่สถานีวิทยุ ม.ธ. และความเห็นเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติจัดรายการ

3.2 กลุ่มผู้ผลิตรายการจากภายนอก ซึ่งไม่ได้เป็นพนักงานของสถานีวิทยุ สถาบันนั้นๆ แต่ใช้เวลาในการจัดรายการ หรือเป็นอาจารย์จากคณะต่างๆ ที่สถานีได้เชิญให้มาจัดรายการ การสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการจากภายนอก เป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพิ่มเติม เพื่อเสริมเนื้อหาบางประเด็น แต่เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลเป็นบุคลากรภายนอก จึงค่อนข้างประสบปัญหาในการขอข้อมูลน่านับการ ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ แต่ขอเวลาพูดคุยได้ไม่มากนัก แนวคำถามส่วนใหญ่ จะถามเรื่องเหตุผลที่เลือกชื่อเวลาจัดรายการที่สถานี หรือเหตุผลที่มาเข้าร่วมเป็นผู้ผลิตและผู้ดำเนินรายการให้สถานี มีรายละเอียด ดังนี้

(8) คุณวัชรีย์ สุขศรี ฝ่ายประสานงานทั่วไป จากเสถียรธรรมสถาน หน่วยงานที่ขอซื้อ เวลาจากสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อจัดรายการ "สาวิกา" ออกอากาศทุกวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา 9.00 – 9.55 น. ผู้วิจัยติดต่อขอเบอร์โทรศัพท์จากสถานีวิทยุ ม.ก. จากนั้นจึงโทรศัพท์เข้าไปแนะนำตัว และแจ้งจุดประสงค์การพูดคุยที่เสถียรธรรมสถาน แต่เนื่องจากแม่ชีคันสนีย์ มีภารกิจมาก จึงต้องพยายามจัดสรรเวลาในการพูดคุย โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคำถามเกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกซื้อเวลาออกอากาศรายการสาวิกา ที่สถานีวิทยุ ม.ก. และขั้นตอนปฏิบัติในการซื้อเวลาออกอากาศ

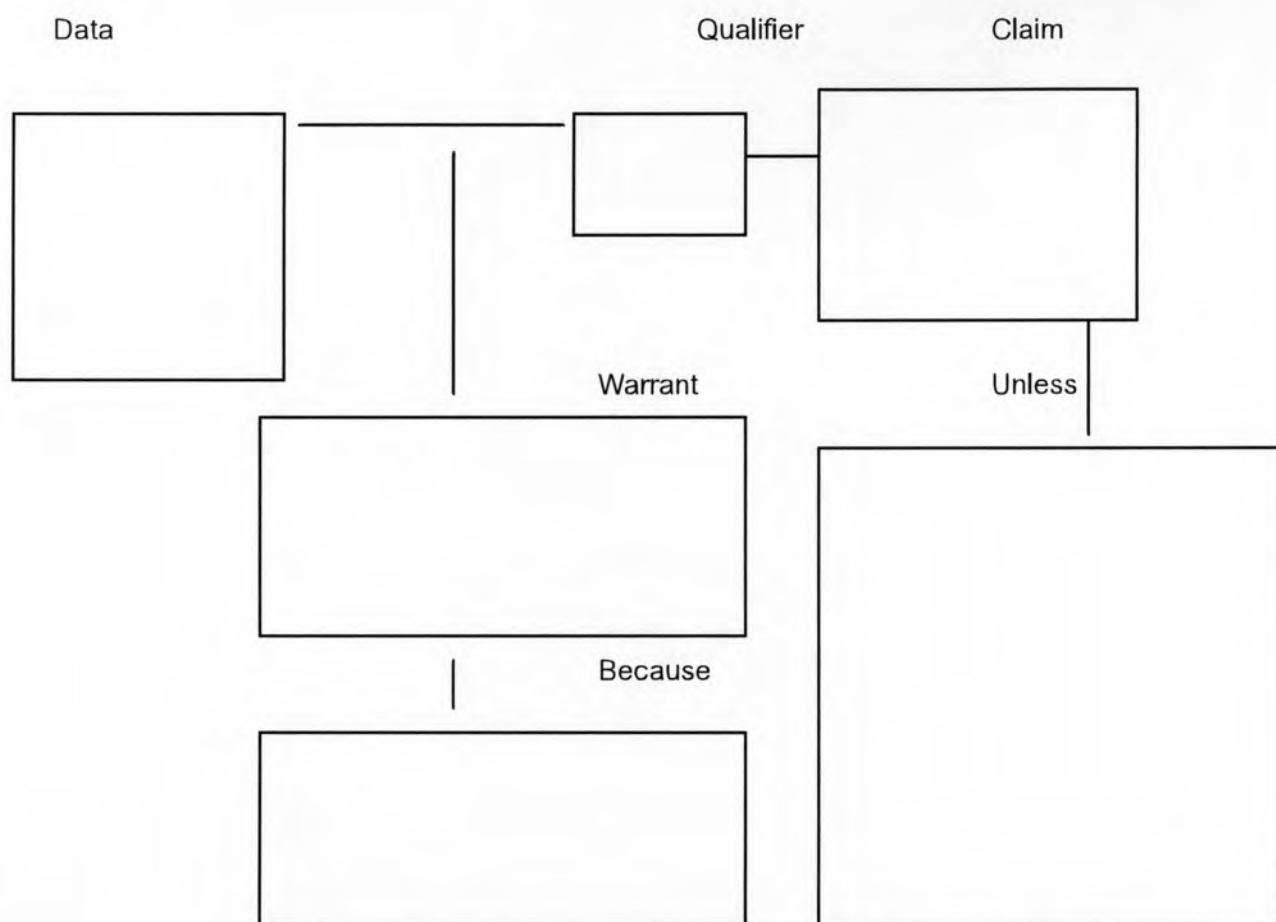
(9) อาจารย์วิษณุ เอมประณีตร์ เจ้าหน้าที่วิชาการของพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย ผู้ดำเนินรายการสโมสรวัฒนธรรม ออกอากาศทุกคืนวันอังคาร เวลา 20.00 น.– 20.30 น. ผู้วิจัยได้เข้าไปติดต่อสัมภาษณ์ที่หน่วยงานไทยคดีศึกษา ซึ่งอาจารย์ผู้ที่เคยจัดรายการหลายๆท่าน ได้ช่วยกันให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้แนวคำถามเกี่ยวกับเหตุผลที่มาเข้าร่วมเป็นผู้ผลิตและผู้ดำเนินรายการให้สถานี และขั้นตอนปฏิบัติเกี่ยวกับการติดต่อขอผลิตรายการออกอากาศ

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลต่างๆมาครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ โดยใช้กรอบแนวคิด มาวิเคราะห์แต่ละหน่วย ดังนี้

1. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารองค์กร เพื่อให้เข้าใจถึง วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถานี ซึ่งมีผลต่อการวางโครงสร้างการบริหารและหลักในการดำเนินงาน รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินการจัดผังรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการจัดการผัง ตั้งแต่แรกเริ่ม จนออกมาเป็นผังรายการ และกรอบแนวคิดเรื่องสัญญา และสิ่งที่ต้องปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางให้เข้าใจถึงการจัดการผังรายการของสถานีวิทยุสถาบันทั้งสอง แห่ง ว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ อย่างไร
2. กรอบแนวคิดเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดผังรายการวิทยุกระจายเสียง ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก เพื่อให้เข้าใจถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดผังรายการสถานีวิทยุทั้ง 2 สถาบัน

ผู้วิจัยศึกษาการจัดเรียงผังรายการ และเหตุผลในการเลือกรายการ และบรรจุลงผังในเวลาต่างๆ มาประกอบกับการสัมภาษณ์ เพื่อหาข้อสรุปลักษณะการจัดการผังสถานีวิทยุสถาบัน และอภิปรายว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่แต่ละสถานีได้ตั้งไว้หรือไม่ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยแสดงวิธีการโต้แย้งแสดงเหตุผลของ Stephen Toulmin เพื่อนำไปสู่ข้อสรุป ดังแสดงในแผนภูมิที่ 3.1 ต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการโต้แย้งแสดงเหตุผลของ Stephen Toulmin

Data	คือ ข้อมูลที่ได้มา
Claim	คือ ข้อสรุปที่ได้จากการตั้งสมมติฐาน
Warrant	คือ หลักการแนวคิด ทฤษฎี เพื่อชี้แสดงเหตุผลของข้อสรุป
Because	คือ ข้อเสนอสนับสนุน Warrant
Unless	คือ ข้อยกเว้นที่เป็นเหตุผลที่ป้องกันข้อสรุป

การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลนี้ นำเสนอโดยใช้การพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analysis Description) เพื่ออธิบายลักษณะการจัดการผังรายการ ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการจัดผังรายการ ของแต่ละสถานี่ โดยกำหนดหัวข้อนำเสนอ ดังนี้

1. ศึกษาการจัดการผังรายการ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดผังรายการสถานี่วิทยุ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้แยกปัจจัยออกเป็น 2 ลักษณะ คือปัจจัยภายในองค์กร และปัจจัยภายนอกองค์กร ซึ่งจะเสนอในบทที่ 4
2. ศึกษาการจัดการผังรายการ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดผังรายการสถานี่วิทยุ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้แยกปัจจัยออกเป็น 2 ลักษณะ คือปัจจัยภายในองค์กร และปัจจัยภายนอกองค์กร ซึ่งจะเสนอในบทที่ 5
3. สรุปผล อภิปรายผล พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ ซึ่งจะนำเสนอในบทที่ 6

โดยสรุปแล้ว ผู้วิจัยใช้กลุ่มผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง ซึ่งเป็นพนักงานของแต่ละสถานี่ เป็น Key Informants เพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับลักษณะการจัดการผังรายการของแต่ละสถานี่ แต่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการผังรายการ ซึ่งจากการที่ได้เข้าไปศึกษาการจัดการผังรายการของแต่ละสถานี่ จะมีทั้งส่วนที่เป็นรายการดั้งเดิม อยู่ในผังมาเป็นเวลานาน และเป็นรายการใหม่ เพิ่งเพิ่มเติมลงในผัง ซึ่งในส่วนที่เป็นรายการดั้งเดิมนั้น ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้บริหารหรือฝ่ายรายการของแต่ละสถานี่ จะสามารถให้ข้อมูลได้ในระดับหนึ่ง แต่เหตุผลเชิงลึก เช่น สภาพการณ์ในช่วงเวลาที่มีการริเริ่มรายการแต่ละรายการนั้น ผู้วิจัยไม่สามารถติดตามได้ครบถ้วน เนื่องจากบุคลากรเก่าแก่ของสถานี่ที่เคยทำหน้าที่ดูแลการจัดผังรายการตั้งแต่รุ่นแรกๆนั้น ได้เกษียณอายุไปบ้าง หรือลาออกไปบ้าง ผู้วิจัยพยายามหาเบอร์โทรศัพท์ติดต่อแต่ไม่สามารถติดตามได้ ดังนั้น การจัดเรียงผังรายการของแต่ละสถานี่ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำเสนอในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงอิงจากคำสัมภาษณ์ของผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ฝ่ายรายการที่ยังคงปฏิบัติหน้าที่อยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า หากใช้วิธีวิจัยแบบสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม (Observation) ร่วมด้วย จะได้ข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้น เพราะข้อมูลบางประการ เช่น ความถี่ที่นักศึกษา หรือนิสิต เข้ามาฝึกปฏิบัติหรือใช้บริการสถานี่วิทยุแต่ละแห่งนั้น ไม่มีบันทึกข้อมูลเอาไว้